

Koordinatör
Prof. Dr. Ahmet NOHUTÇU

Yazarlar

Prof. Dr. Ahmet NOHUTÇU • Kaymakam Ahmet Gazi KAYA
C. Savcısı Olcay ASLAN • Av. Tan Tahsin ZAPATA
Dr. Pelin ATİLA YÖRÜK • Dr. Okan YILDIRIM • Av. Ebru ÇORBACIOĞLU • Ayşe SARICA

KONSENSUS AKADEMİ

ADLİ HAKİMLİK VE SAVCILIK

KONU ANLATIMI

Anayasa Hukuku • İdare Hukuku • İdari Yargılama Hukuku • Medeni Usul Hukuku
Medeni Hukuk • Borçlar Hukuku (Genel ve Özel Hükümler)
Ceza Hukuku (Genel ve Özel Hükümler) • Ceza Muhakemesi Hukuku
Ticaret Hukuku • İş Hukuku • İcra ve İflas Hukuku • İnsan Hakları ve Demokratikleşme

**20 Nisan 2023 Tarihinde Sonucusu Çıkarılan
143 Sayılı Kararname dahil Tüm Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
&**

**7. YARGI PAKETİ
(05 Nisan 2023 Tarihinde Resmî Gazete’de Yayımlanan
7445 Sayılı İcra İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun)
Dahil Tüm Güncel Mevzuat Değişiklikleri ve
Hakimlik Sınavları Soruları Çerçevesinde**

- Hiçbir Sınav Detayı ve İnceliği Atlamaksızın Özetlenmiş, Tüm Çıkmış Sınav Sorularıyla Sentezlenmiş Tüm Hakimlik Dersleri,
- Çalışırken Öğrenmeyi Kolaylaştıran, Konuları Pekiştiren, Öğrenilen Bilgilerin Kalıcı Hale Gelmesini Sağlayarak Sınavda Hatırlamaya Yardımcı Olacak Şemalar, Tablolara, Örnekler ve Kutular,
- Modül Sonlarında Tüm Dersi Öz Biçimde Tekrar Edip Eksik ve Yanlışları Telafi Etme İmkânı Veren Tercihli “1958 Doğru-Yanlış Cümlesi”,
- Sınavlarda En Çok Sorulan Süreler ve Rakamsal Verileri Sistemli Tekrar İmkânı Veren “1274 Sayısal Boşluk Doldurma”,
- Hakimlik Sınavlarında Sorulmaya Başlanacak İnsan Hakları Dersi Şematik Konu Anlatımı Modülü,
- Pekçok Pedagojik Yöntemle Desteklenmiş
- Alanının Uzmanı Deneyimli Hocaları Tarafından İtinayla Hazırlanmış

**ADLİ İDARİ HAKİMLİK VE SAVCILIK SINAVLARINA
YENİ NESİL İNTERAKTİF HAZIRLIK KİTABI**

ANAYASA HUKUKU

MODÜL 1

Yayınevi ve Dağıtım
Ostim Mahallesi
1208. Sokak No: 9
Yenimahalle-Ostim / ANKARA
Tel : 0.312 434 35 97
Tel: 0.312 432 44 29
Fax : 0.312 432 44 28

Şube
Cemal Gürsel Caddesi
Fakülteler Mah.
Ankara Üniv. Hukuk Fak.
Öğrenci Girişi
Cebeci / ANKARA
Tel:0.312 319 83 33

www.savaskitap.com

KONSENSUS AKADEMİ

ADLİ HÂKİMLİK ve SAVCILIK KONU ANLATIMI
ANAYASA HUKUKU

©Bu kitabın her hakkı saklıdır.

Tamamen veya herhangi bir bölümü yazarın ve yayınevinin yazılı izni alınmadan basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopi alınmaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz.

Koordinatör

Prof. Dr. Ahmet NOHUTÇU

Yazarlar

Prof. Dr. Ahmet NOHUTÇU
Kaymakam Ahmet Gazi KAYA
C. Savcısı Olcay ASLAN
Av. Tan Tahsin ZAPATA
Dr. Pelin ATILA YÖRÜK
Dr. Okan YILDIRIM
Av. Ebru ÇORBACIOĞLU
Ayşe SARICA

Baskı Yılı : **Mayıs 2023**
Baskı Sayısı : 4. Baskı
1. Baskı Temmuz 2021
2. Baskı Ekim 2021
3. Baskı Ağustos 2022
4. Baskı Mayıs 2023
Ebadı : 16x24
Kağıt : 1. Hamur
Cilt : Amerikan Cilt
Sayfa Sayısı : 262
ISBN : 978-625-8136-90-6
Dizgi & Tasarım : Savaş Dizgi
Baskı : Bizim Dijital

DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

Çok Kıymetli Hâkim ve Savcı Namzedi Arkadaşlarım,

KONSENSUS AKADEMİ KONU Adli-İdari Hakimlik ve Savcılık kitabımızın güncellenmiş 4. Baskısı, üçüncü baskısından sonra yayımlanıp yürürlüğe giren aşağıdaki mevzuat yenilikleri ve değişiklikleri kapsamında dikkatle gözden geçirilerek hazırlanmıştır:

- **20 Nisan 2023** Tarihinde Sonuncusu Çıkarılan **143 Sayılı** Kararname dahil Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- **7. YARGI PAKETİ 05 Nisan 2023** Tarihinde Resmî Gazete’de Yayımlanan **7445** Sayılı İcra İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- **3 Mart 2023** Tarih ve **7438** Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı KHK’da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- **26 Ocak 2023** Tarih ve **7432** Sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanun
- **26 Ocak 2023** Tarih ve **7433** Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- **23 Kasım 2022** Tarih ve **7422** Sayılı Köy Kanunu’nda Yeni Hükümler Getiren Kanun (30 Kasım 2022 Tarihli Resmî Gazete)
- **16 Kasım 2022** Tarih ve **7421** Sayılı Kamulaştırma, İl Özel İdaresi, Belediye ve Büyükşehir Belediyesi Kanunlarına Yeni Hükümler Getiren Kanun (26 Kasım 2022 Tarihli Resmî Gazete)
- **13 Ekim 2022** Tarih ve **7418** Sayılı Devlet İhale ve Kamu İhale Kanunlarını Değiştiren ve Yeni Hükümler Getiren Kanun (18 Ekim 2022 Tarihli Resmî Gazete)
- **1 Temmuz 2022** Tarih ve **7417** Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kitabımızın 4. Baskısının 2023 yılının sonunda gireceğiniz Adli ve İdari Hâkim ve Savcı Yardımcılığı Sınavları başta olmak üzere Sayıştay, Maliye Bakanlığı, KPSS ve diğer kurum sınavlarına hazırlanan adaylar ve tüm okuyucularımıza katkı sağlamasını temenni eder, üstün başarılar dilerim.

Çengelköy, 3 Mayıs 2023

Prof. Dr. Ahmet Nohutçu

ÖNSÖZ

Çok Kıymetli Hâkim ve Savcı Namzedi Arkadaşlarım,

Hakimlik ve savcılık sınavlarında her yıl rekabet daha da keskinleşmekte ve başarı çitası yukarıya doğru çıkmaktadır. Yüzlerce aday 1 ya da 2 soruyla sınavı kazanmakta ya da kaybetmektedir. Bu bağlamda hakimlik ve savcılık mesleği kalbini aşkla titreten ve yüce bir ideal olarak benimseyen her aday, mümkün merteye soru kaçırmadan ya da en az soru kaçırarak yazılı sınavda başarılı olmayı, hatta derece yapmayı hedeflemelidir.

2014 yılından itibaren hakimlik ve savcılık sınavına hazırlanan tüm adayların vazgeçilmez baş ucu kitabı olan **Konsensus Soru Bankası** yazar ekibi olarak uzun yıllara dayanan hâkimlik ve kaymakamlık sınavları kulvarındaki deneyimlerimiz, pratiklerimiz, birikimlerimiz ve sınav analizlerimiz neticesinde bir süreden beri böyle bir kitabı hazırlamayı planlıyor ve öğrenci arkadaşlarımıza bunun müjdesini veriyorduk.

Her biri gerek akademik camiada gerekse hukuk mesleklerinde tecrübesi, birikimi ve eserleriyle tebâruz etmiş uzman bir kadro olarak hazırladığımız ve pekçok yönüyle bir ilk olan elinizde tuttuğunuz **KONSENSUS AKADEMİ KONU Adli-İdari Hakimlik ve Savcılık** kitabımızı, “efrâdını câmi, ağyarını mâni” (tüm içeriği kapsayacak, dışında kalanlara engel olacak) bir keyfiyette hazırladık.

Konu anlatımında, son 20 yıldır adli-idari hakimlik ve savcılık sınavlarında çıkmış soruları dikkatle analiz edip, bundan sonra çıkma ihtimali olan soruları da göz önünde bulundurarak hiçbir detayı atlamamaya (efradına) özen gösterdik. Sınavda mümkün merteye soru kaçırmadan her türlü DETAYA, ÖZ ve ÖZET olarak eksiksiz değinirken; doktriner tartışmalar, akademik yorumlar, eski mevzuatla yeni mevzuatı karşılaştırma, gereksiz tekrar gibi sınav mantık ve pratiğinden uzak bilgi yığınyıla (ağyarla) sizleri boğup yormamaya, emeğinizi ve zamanınızı israf etmemeye özellikle özen gösterdik.

Binaenaleyh, **KONSENSUS AKADEMİ KONU Adli-İdari Hakimlik ve Savcılık** kitabımız, 2021 yılında yapılacak adli ve idari hakimlik sınavlarına girecek adayların sınav kapsamında sorumlu oldukları tüm dersleri sınavda soru gelme ihtimali olan tüm konuların, noktaların sistemli bir ÖZETİ, ancak önemli detayları ve sınav inceliklerini de içerecek şekilde EKSIKSİZ, KAPSAMLI ve TAM olarak, ÖSYM'nin soru mantığı, tarzı ve içeriği göz önünde bulundurularak büyük bir hassasiyet ve titizlikle hazırlanmıştır.

Kitabımızda sizlerin ders çalışırken konuları anlayıp hazmetmenizi kolaylaştırıcı, öğrendiğiniz bilgileri pekiştirip kalıcı hale getiren şemalar, tablolar, kutular konmuş; sınavda kritik hususları kolayca hatırlayabilmeniz için birtakım tüyolar, formüller ve dikkat çekici hatırlatmalara yer verilmiştir.

Ayrıca **KONSENSUS AKADEMİ KONU Adli-İdari Hakimlik ve Savcılık** kitabımız, kendi kulvarında pekçok noktada bir **İLK** ve **ÖNCÜ** olma niteliği taşımaktadır:

- İlk defa, her modülün sonunda tüm dersi öz bilgilerle tekrar etme, eksik ve yanlışlarınızı tespit edip telafi etme imkânı veren “Doğru-Yanlış” tercihli cümlelerine yer verilmiştir. Bu bağlamda, Adli-İdari Hakimlik derslerinin tamamının sonunda, bilgilerinizi pekiştirme imkânı bulacağınız cevap anahtarıyla birlikte toplam **“1860 adet Doğru-Yanlış”** cümlesi yer almaktadır.
- İlk defa, sınavlarda en çok sorulan süreler ve rakamsal verileri sistemli tekrar imkânı veren “Sayısal Boşluk Doldurma” metodu kullanılmıştır. Buna göre, Adli-İdari Hakimlik derslerinin tamamının sonunda, sınav kapsamında sorumlu olduğunuz tüm konularda karşılaşılabileceğiniz sayı, rakam, tarih gibi verileri eksiksiz ve tam olarak bir arada bulabileceğiniz cevap anahtarıyla birlikte **“1240 adet Sayısal Boşluk Doldurma”** bölümü yer almaktadır.

- İlk defa, bir adli-idari hakimlik ve savcılık sınavına hazırlık kitabında şematik konu anlatımlı **İnsan Hakları Dersi Modülü** yer almıştır. Malumunuz olduğu üzere, 2021 yılının Mart ayında İnsan Hakları Eylem Planı, Nisan ayında da Uygulama Planı yayımlanmıştır. Bu kapsamda 6 ay içinde “hâkim savcı yardımcılığı” müessesisiyle beraber hakimlik ve savcılık sınavlarında insan hakları hukukundan da soru sorulmaya başlanması öngörülmüştür. 2022/2023 yılında yapılacak hâkim ve savcı yardımcılığı sınavlarında “insan hakları” alanından soru sorulmasının kesinleşmesi durumunda elinizin altında, onlarca yıldır kaymakamlık sınavlarına yönelik yayınladığımız ve yetkinliği kabul edilmiş “İnsan Hakları” kitabımız, hakimlik sınavlarına özgü yenilenmiş ve uyarlanmış versiyonuyla “**bonus**” olarak yararlanmanıza sunulmaktadır.

BBilvesile; akademik, kuramsal ve pratik bilgisi ile konularında uzman, yetkin ve deneyim sahibi yazar arkadaşlarım Cumhuriyet Savcısı Olcay ASLAN, Kaymakam Ahmet Gazi KAYA, Dr. Okan YILDIRIM ve Maliye Uzmanı Mustafa KARADENİZ'e çok değerli katkıları için sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Kitabın dizgisini gerçekleştiren, pozitif enerjisiyle biz yazarları teşvik eden kardeşim Ümmühan EROĞLU'na ve Gülşah Bülbül'e; bu eserin oluşmasında kapılarını bize açan, yüzlerce Hukuk kitabının basımını yaparak adalet camiasına çok ciddi hizmetleri bulunan Yayınevi sahibi Barış Mahmut GEZERKAYA'ya gönülden teşekkür ediyorum.

Sevgili Hâkim-Savcı Namzedi Arkadaşlarım;

Doğru kaynaklarla ve akılcı stratejiyle sabırla, yılmadan, bıkmadan, sonsuz bir azimle disiplinli, düzenli, sistemli, kapsamlı ve tempolu olarak çalışıp sınava hazırlandıktan sonra 2021 yılında yapılacak adli-idari hakimlik ve savcılık sınavlarında başarılı olarak bu şerefli ve kutsal mesleğe intisap etmeniz mucize olmayacaktır.

Bu çabanızda elimizden geldiği kadar yanınızda olduğumuzu unutmayın lütfen. **KONSENSUS AKADEMİ KONU Adli-İdari Hakimlik ve Savcılık** kitabımızın çalışmalarınıza değer katacağı ve başarınızda katalizör işlevi olacağı ümit ve temennisiyle hepinize üstün başarılar ve kolaylıklar temenni eder; sağlıklı, aydınlık, ümit ve müjde dolu bir günler dilerim.

Avşa Adası, 11 Haziran 2021

Prof. Dr. Ahmet Nohutçu

Her Türlü Soru, Öneri ve Değerlendirmeleriniz İçin

YAZARLARIN İLETİŞİM BİLGİLERİ

Ahmet NOHUTÇU : anohutcu@yahoo.com
Ahmet Gazi KAYA : agazikaya@gmail.com
Olcay ASLAN : av.olcayaslan@gmail.com
Tan Tahsin ZAPATA : avtanzapata@gmail.com
Pelin ATİLA YÖRÜK : pelinatila@gmail.com
Okan YILDIRIM : okan7582@hotmail.com
Ebru ÇORBACIOĞLU : ebrucorbacioglu@hotmail.com
Ayşe SARICA : pelinatila@gmail.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL KAVRAMLAR VE HÜKÜMET SİSTEMLERİ

I.	TEMEL KAVRAMLAR	3
A.	Anayasa Kavramı ve Tarihçesi.....	3
B.	Anayasal Kavram ve Tipolojiler	6
II.	DEVLET VE HÜKÜMET SİSTEMLERİ	10
A.	Devlet Şekilleri	10
B.	Hükümet Sistemleri	12

İKİNCİ BÖLÜM OSMANLI - TÜRK ANAYASAL GELİŞMELERİ

I.	OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA ANAYASAL GELİŞMELER VE BELGELER	15
A.	Sened-i İttifak (Birlik Sözleşmesi) (1808).....	15
B.	Tanzimat Fermanı (Gülhane Hatt-ı Hümayun) (1839)	16
C.	Islahat Fermanı (1856)	17
II.	KANUN-I ESASİ (1876) ve I. MEŞRUTİYET DÖNEMİ	17
A.	1876 Kanun-ı Esasi	17
B.	II. Meşrutiyet Dönemi	21
III.	OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDAN - TÜRKİYE DEVLETİ'NE GEÇİŞ VE 1921 TEŞKİLAT-I ESASİYE KANUNU	22
A.	Osmanlı İmparatorluğu'ndan - Türkiye Devleti'ne Geçiş.....	22
B.	1921 Anayasası - Teşkilât-ı Esasiye Kanunu (Temel Örgütlenme Yasası)	23
IV.	1924 ANAYASASI (TEŞKİLÂT-I ESASİYE KANUNU)	25
V.	1961 ANAYASASI.....	28
A.	27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi	28
B.	1961 Anayasası'nın Temel Özellikleri	29
C.	1961 Anayasasının Uygulanması.....	30
D.	1971-1973 Anayasa Değişiklikleri.....	30
VI.	12 EYLÜL 1980 ASKERİ MÜDAHALESİ ve 1982 ANAYASASI.....	31
A.	12 Eylül Darbesi.....	31
B.	Kurucu Meclis	31
C.	Anayasanın Hazırlanması ve Kabulü.....	31
D.	1982 Anayasası'nın Başlıca Özellikleri ve 1961 Anayasası ile Temel Nitelik Farkları... 31	
E.	2017 ve 2018 Değişiklikleri	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1982 ANAYASASINDA GENEL ESASLAR VE DEVLETİN TEMEL NİTELİKLERİ

I. DEĞİŞTİRİLEMEYECEK HÜKÜMLER	43
A. Başlangıç (Dibace)	44
B. Cumhuriyetçilik	46
C. Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet	46
D. Laik Devlet.....	47
E. Demokrati k Devlet	49
F. Hukuk Devleti.....	53
G. Üniter (Tekil) Devlet	57
H. İnsan Haklarına Saygılı Devlet	57
I. Sosyal Devlet.....	58

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEMEL HAKLAR, HÜRRİYETLER VE ÖDEVLER

I. TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN NİTELİĞİ.....	59
A. Temel Hak ve Hürriyetlerin Güvence Altına Alınması.....	59
B. 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlere Yaklaşımı	60
II. TEMEL HAK ve HÜRRİYETLERİN SINIFLANDIRILMASI	61
III. TEMEL HAK ve HÜRRİYETLERİN SINIRLANDIRILMASI (ANAYASA MADDE 13).....	64
A. Sınırlandırmada Yabancıların Durumu (Anayasa Madde 16)	67
IV. TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN KÖTÜYE KULLANILAMAMASI (ANAYASA MADDE 14)	67
V. TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN KULLANILMASININ DURDURULMASI (ANAYASA MADDE 15).....	68
VI. TEMEL HAK, HÜRRİYET VE ÖDEV TÜRLERİ	71
A. Kişinin Hakları ve Ödevleri (Negatif Statü Hakları – Koruyucu Haklar).....	76
B. Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler (Pozitif Statü Hakları – İsteme Hakları)	86
C. Siyasi Haklar ve Ödevler (Aktif Statü Hakları - Katılma Hakları)	95

BEŞİNCİ BÖLÜM

CUMHURİYETİN TEMEL ORGANLARI: YASAMA

I. YASAMA FONKSİYONU	113
II. TBMM'NİN GÖREV VE YETKİLERİ	115
III. YASAMA İŞLEMLERİ	117
A. Kanun	117
B. Parlamento / TBMM Kararları.....	128
C. İçtüzük.....	130

D.	Savaş İlanına Karar Vermek	132
E.	Genel ve Özel Af İlanına Karar Vermek	132
IV.	YASAMA ORGANI: TBMM	133
A.	Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Yapısı	133
V.	TBMM SEÇİMLERİ	134
A.	TBMM Seçim Dönemi	134
B.	TBMM ve Cumhurbaşkanı Seçimlerinin Yenilenmesi (Erken Seçim)	134
C.	Seçimlerin Geriye Bırakılması	137
D.	Ara Seçim	141
E.	Seçimlerin Genel Yönetimi ve Denetimi	142
VI.	TBMM ÜYELERİNİN (MİLLETVEKİLLERİNİN) SEÇİMİ	144
A.	Genel Olarak Seçim Sistemi ve Seçim Çevresi	144
B.	Milletvekili Seçilme Yeterliliği	147
C.	Adaylık	148
VII.	MİLLETVEKİLLERİNİN HUKUKİ STATÜSÜ	150
A.	Milletin Temsili	150
B.	Milletvekilinin And İçmesi ve Milletvekili Sıfatının Kazanılması	150
C.	Yasama Ayrıcalıkları (Yasama Bağışıklıkları / Parlamenter Muafiyetler)	151
D.	Üyelikle Bağdaşmayan İşler	154
E.	Milletvekilliğinin Düşmesi	155
VIII.	TBMM'NİN İÇ YAPISI ve ÇALIŞMA DÜZENİ	157
A.	Meclis İktüzüğü	157
B.	TBMM'nin İç Yapısı	158
C.	TBMM'nin Çalışma Düzeni	163
IX.	TBMM'NİN BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI	167
A.	Yazılı Soru	167
B.	Meclis Araştırması	167
C.	Genel Görüşme	168
D.	Meclis Soruşturması	168
X.	ÖZEL YÖNTEMLERE TABİ KANUNLAR VE KABULÜ	172
A.	Milletlerarası Antlaşmaların Onaylanmasını Uygun Bulmak	172
B.	Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu	173

ALTINCI BÖLÜM
CUMHURİYETİN TEMEL ORGANLARI: YÜRÜTME

YEDİNCİ BÖLÜM
CUMHURİYETİN TEMEL ORGANLARI: YARGI

I.	GENEL HÜKÜMLER	191
A.	Mahkemelerin Bağımsızlığı	191
B.	Hâkimlik ve Savcılık Teminatı	191
C.	Hâkimlik ve Savcılık Mesleği.....	192
D.	Duruşmaların Açık ve Kararların Gerekçeli Olması.....	192
E.	Adalet Hizmetlerinin Denetimi (Md.144).....	192
F.	Askeri Yargı (Mülga)	192
II.	YÜKSEK MAHKEMELER.....	193
A.	Anayasa Mahkemesi	195
B.	Yargıtay.....	206
C.	Danıştay	206
D.	Uyuşmazlık Mahkemesi	207
E.	Hâkimler ve Savcılar Kurulu	207
F.	Sayıştay	211

SEKİZİNCİ BÖLÜM
ANAYASANIN YAPILMASI VE ANAYASANIN DEĞİŞTİRİLMESİ

EKLER	218
KİTAP EKİ – 1	
1982 ANAYASASI MADDE DİZİNİ.....	218
ANAYASA HUKUKU DOĞRU - YANLIŞ	223
ANAYASA HUKUKU SAYISAL BOŞLUK DOLDURMA	238
DOĞRU - YANLIŞ CEVAPLAR.....	247
SAYISAL BOŞLUK DOLDURMA CEVAPLAR.....	248
KAYNAKÇA.....	249